

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان مقاله :

راهکارهای تقویت حضور سربازان در نمازهای جماعت
ونقش نماز در تربیت سربازان

تهیه کننده :

علیرضا شریفی گرم دره

مدیر فرهنگی و تبلیغات معاونت روابط عمومی و تبلیغات سپاه حضرت قمر بنی هاشم علیه السلام

استان چهارمحال وبختیاری

چکیده :

إِنَّمَا قَلْبُ الْحَدَثِ كَالْأَرْضِ الْخَالِيَةِ مَا أُلْقِيَ فِيهَا مِنْ شَيْءٍ قَبْلَتْهُ فَبَادَرَتْكَ بِالْأَدَبِ قَبْلَ أَنْ يَقْسُو قَلْبُكَ وَ يَشْتَغَلَ لُبُّكَ

قلب نوجوان و جوان چونان زمین کاشته نشده، آماده پذیرش هر بذری است که در آن پاشیده شود. پس در تربیت تو شتاب کردم، پیش از آن که دل تو سخت شود، و عقل تو به چیز دیگری مشغول گردد.

نهج البلاغه - نامه 31

همه ی نوجوانان و جوانان، محتاج هدایتند و به یک برنامه ی صحیح زندگی نیاز دارند. این نیاز برآورده نمی شود، مگر با پرورش حس مذهبی، احیاء فطرت و فراهم نمودن زمینه های رشد و به کمال رساندن فضایل اخلاقی آنها که نماز کامل ترین پاسخ به عالی ترین نیاز انسان است. در دین مانماز به عنوان ستون دین تلقی شده و ملاک ارزش آدمی و قبولی کلیه ی اعمال و فرائض دیگر اوست و اگر درست اقامه گردد، به عنوان معراج مؤمن و رأس دین شمرده می شود، که نیاز به مداومت و محافظت دارد. بدون تردید، همه ی جوانان و نوجوانان، بالفطره استعداد پذیرش و انجام تکالیف مذهبی را دارند اما آنچه مهم است، چگونگی روش ها و ارائه شیوه های جذب آنها به سوی تکالیف مذهبی است.

نماز پیوند انسان را با ذات فناءناپذیر برقرار می نماید و به او جاودانگی را نوید می دهد. نماز دستی است از سوی انسان به سوی آنکه متناسب با نیاز و خواست اوست. لذا انسان، به هنگام نماز طمأنینه و آرامش خود را باز می یابد و به زندگی و حیات خود امیدوار می گردد مشروط بر آنکه در این سیر روحی، رابط و واسطه اصلی (یعنی روح) غائب نباشد. اقامه نماز با شرطی که ذکر شد، مقام و منزلت خالق و معیاد و معاهده مخلوق را با او یادآور می شود. اگر والدین و مسئولین که الگوهای عملی برای نوجوانان و جوانان هستند، برای نماز اهمیت ویژه ای قائل شوند و در این اندیشه پایدار و ثابت قدم بمانند، جوانان نیز به سوی نماز گرایش پیدا می کنند و به آن رو می آورند. وقتی نوجوان و جوان از آغاز کودکی خویش، بارها و بارها مشاهده کند که پدر و مادر مهربان و دلسوز و محبوب او در خانه، سفر، گردش، میهمانی، کار و در هر وضعیتی به ندای اذان و اقامه نماز بیش از هر چیز دیگر اهمیت می دهند و بزرگترین رسالت خود را به هنگام اذان، تحت هر شرایطی نماز خواندن و سخن گفتن با خدا می دانند، بدون تردید، نگرش و روش برداشت آن ها از نماز نیز چنین خواهد بود. این مطلب برای کارکنان و وظیفه در محل کار نیز همانند خانه اثر استثنایی دارد وقتی جوان سرباز ما بارها و بارها مشاهده کند که مسئول مافوق مهربان و دلسوز و محبوب او در محل کار، ماموریت و برنامه های عمومی و در هر وضعیتی به ندای اذان و اقامه نماز بیش از هر چیز دیگر اهمیت می دهند و بزرگترین رسالت خود را به هنگام اذان، تحت هر شرایطی نماز خواندن و سخن گفتن با خدا می دانند، بدون تردید، نگرش و روش برداشت جوانان سرباز از نماز نیز چنین خواهد بود.

برای همراه کردن سربازان برای شرکت در نماز های جماعت و خواندن نماز می توان از روش های زیر استفاده کرد:

1. انگیزش

این روش در مراحل ابتدایی نمازگزاری جوانان بسیار کارساز است. تشویق، تأیید، پاداش و هدیه دادن، از ابزارهای این روش است که مسئولین می توانند در تربیت دینی و جذب جوانان به نماز از آن بهره بگیرند.

2. عبادت جمعی و تأثیر آن در نمازخوانی جوانان

برای آنکه مسئولین و افسران در پادگان ها از پس نقش الگویی و آموزشی خود به خوبی برآیند، بهتر است به همراه جوانان سرباز و دیگر مجموعه کارکنان، فریضه نماز را به صورت دسته جمعی به جا آورند. بدین ترتیب، هم امکان سهل انگاری در نماز به کمترین اندازه می رسد و هم فریضه دینی به شکل گروهی و منظم انجام می گیرد. همچنین این کار سبب افزایش ارتباط عاطفی و روحیه هم دلی و هم بستگی میان سربازان و نیروهای رسمی و مسئولین و افسران می شود.

3. پرهیز از رفتارهای ناخوشایند

مسئولین برای واداشتن جوانان سرباز به نماز نباید رفتارهای ناخوشایند از خود نشان دهند تا جوانان از انجام فرایض دینی زده نشود. مانند:

- اعمال قدرت و مجبور کردن سربازان به نماز؛

- دعوت سربازان به نماز توسط کسانی که آنها را به تازگی تنبیه نمودند؛

- خسته کردن سربازان با برنامه های اضافی و طولانی نمودن برنامه های نماز علاوه بر برنامه های ابلاغی

4. گفت و گوباجوانان سرباز

اگرچه در تربیت الگویی، والدین و مسئولین پادگان ها باید بیشتر بکوشند به طور غیرمستقیم با رفتار خویش، سربازان خود را به نماز و یادگیری آن علاقه مند کنند، گاهی آن ها به سادگی و آسانی حاضر به اصلاح رفتار خویش درباره نماز نیستند. از این رو، والدین و مسئولین پادگان ها باید با دلیل و استدلال قوی بتوانند از راه گفت و گو و بحث کردن به شکلی محرمانه، رفتار او را اصلاح کنند (بافکار، 1386: 56).

5. تبشیر و انداز

یکی از روش های تربیتی پیامبران الهی برای هدایت مردم به سوی ارزش های الهی، بشارت دادن بوده است؛ یعنی به مردم بشارت می داده اند که بعد از انجام این تکالیف چه عطایایی نصیب شما می شود. با استفاده از این روش و بشارت دادن جوانان سرباز به عواقب نیکوی اقامه نماز، می توان گامی مهم برای نماز خوان کردن آنان برداشت. انداز را به خبردانی که همراه با ترساندن باشد، معنا کرده اند. مقتضای عدل الهی این است که پیش از وقوع مجازات، آگاهی کافی درباره آن ایجاد شود؛ زیرا کسی حقیقتاً باید مجازات شود که از روی آگاهی و عمد به کار خلاف دست زند. برحسب طبیعت انسانی و اقتضای سن، مسئولین می توانند سربازان را از عاقبت ترک نماز و سبک شمردن آن انداز کنند و به سوی نماز سوق دهند. به نظر می رسد روش تبشیر و انداز برای یربازانی که معنای آن را درک می کنند، مناسب است.

6. هماهنگی خانه و پادگان محل خدمت و جامعه در آموزش مسائل دینی

یکی از عوامل مؤثر در تکوین شخصیت علمی و معنوی و جسمی جوانان، ایجاد هماهنگی و همکاری مثبت و سازنده بین خانه و محل خدمت سربازان و جامعه است. برای رسیدن به اهداف تربیت دینی و ترویج فرهنگ نماز، همکاری همه ارگان ها و نهادها، به ویژه نهادهای فرهنگی و تربیتی ضرورت دارد. خانه و محل خدمت سربازان و جامعه در انجام دادن وظایف تربیتی و پرورش مسائل دینی، مکمل یکدیگرند. لازم است، تلاش دست اندرکاران تعلیم و تربیت بر این باشد که پیوندی واقعی (نه ظاهری و صوری) بین خانه و پادگان های محل خدمت و جامعه ایجاد کنند. با این گونه پیوند، هم خانه به فضایی اسلامی و آکنده از ارزش های معنوی تبدیل می شود و هم پادگان ها، نقش سازنده و هدایتگری در زمینه ارزش های دینی می یابد. از این رو، با هماهنگی و یکسانی فضای حاکم و ارزش های معنوی و دینی در خانه و محل خدمت و وظیفه عمومی، بسیاری از تعارضات و مشکلاتی که ممکن است برای جوانان در نتیجه ناهماهنگی بین خانه و پادگان ها و جامعه ایجاد شود، برطرف می شود.

نماز و اخلاق:

نماز برای اصلاح نفس موفق ترین مجاهده است زیرا به وسیله آن اخلاق صحیح گردیده و بد اخلاقی از بین می رود

نماز و اجتماع:

1- و اعتصموا بحبل الله جميعاً و لا تفرقوا (آیه 103 سوره آل عمران)

2- یا ایهاالذین آمنوا اصبروا و صابروا و رابطوا و اتقوا الله لعلکم تفلحون (آیه 200 سوره آل عمران)

با این برنامه ریزی دقیق و مظاهره در پنج وقت به شکل جماعت آثاری که به طور فطری بر نمازگزاران به جای می‌گزارد فقط ارتباط تنگاتنگ و همدردی و همکاری بایکدیگر است یعنی ناخودآگاه مردم به طرف حیات اجتماعی چنان چه یک نمازگزار کامل وقتی که حقایق نماز خود را با توجه و حضور دل ادا می‌کند وبا التزام حضور در مساجد تصویر حضور اجتماعی را در مسجد بیدار می‌کند قطعاً او بر این مرحله زندگی اجتماعی خواهد رسید

نماز و حل مشکلات و رفع اضطراب:

در نماز با جسم ضعیف و نحیف خود و با خضوع و خشوع در برابر آفریدگار تمام هستی می‌ایستد، خدایی که بر تمام ذرات هستی حاکم بوده و مدیر امور در آسمانها و زمین می‌باشد ایستادن خاضعانه و خاشعانه انسان در نماز در برابر خداوند به وی نیرویی معنی می‌بخشد که حسن صفای روحی و آرامش قلبی و امنیت روانی را در او بر می‌انگیزد به همین وضع وضو به عنوان پیش درآمد نماز، نه تنها موجب تطهیر جسم از آلودگی‌ها می‌شود بلکه تطهیر روح را نیز در بر می‌گیرد با گرفتن وضو فرد احساس می‌کند جسم و روحش از آلودگی گناهان و لغزش‌ها پاک شده است همین احساس پاکی و طهارت جسمی و روحی، انسان را برای ارتباط معنوی با خداوند و ورود به حالت آرامش جسمی و روحی در نماز آماده سازد. خواندن نماز آن هم پنج نوبت در روز خود بهترین ممارست برای ایجاد آرامش به شمار می‌رود، پیامبر اکرم (ص) به هنگام فرا رسیدن اوقات نماز می‌فرمودند: «ای بلال ما را با نماز به آرامش وادار» و در حدیث آمده است هرگاه امری بر رسول الله (ص) سخت می‌آمد به نماز می‌ایستاد، هم چنین انسان پس از نماز بلافاصله به ذکر و دعا و تسبیح می‌پردازد و این خود به تداوم آرامش روانی فرد برای مدتی پس از نماز کمک می‌کند اصولاً انسان در دعا با خدای خود به مناجات می‌پردازد و از مسائل و مشکلات که او را در زندگی ناراحت و مضطرب ساخته به درگاه خداوند پناه می‌برد و با بازگو کردن رنج و اندوه خود از خدا می‌خواهد که در حل مشکلاتش و برآوردن نیازهایش او را کمک کند همین بازگو کردن مشکلات اضطراب‌انگیز در چنین حالتی از آرامش منجر به رهایی از اضطراب می‌گردد

وحدت و اتحاد در نماز:

اسلام می‌گوید: که هنگام نماز همه رو به یک نقطه بایستید یا اینکه خود اسلام تصریح می‌کند که از نظر واقعیت عبادت رو به هر طرف بایستد فرق نمی‌کند «والله المشرق والمغرب فاینما تولو فثم وجه الله» (بقره/115) از نظر واقعیت عبادت ما رو به مشرق یا مغرب، شمال و یا جنوب رو به هر طرف دیگر بایستیم با خدا مواجه نیستیم نص قرآن است ولی در عین حال اسلام به خاطر یک مصلحت تربیتی اجتماعی که با روح عبادت ارتباط ندارد یعنی روح عبادت متوقف به آن نیست چنین استفاده تربیتی در ایجا می‌کند می‌گوید: به جای اینکه نمازی که می‌خوانی به هر طرف که می‌خواهی باشد همه مردم رو به یک نقطه معین بایستید تا افراد بفهمند که باید یک جهت باشند، یعنی این درسی است برای وحدت و اتحاد و یک جهت داشتن و روبه یک سو بودن. (شهید مطهری، تعلیم و تربیت در اسلام/ص 188)

رعایت حقوق اجتماعی در نماز:

اسلام می گوید: جایی که در آن نماز می خوانی، آبی که با آن وضو می گیری، حتی آن محلی که در آن آب وضو توریخته می شود، لباسی که با آن نماز می خوانی و تمام آن چه که با این عمل تو یعنی نماز، در ارتباطند باید مباح باشند یعنی نباید حرام باشند، اگر یک نخ غصبی هم در لباس تو باشد این نماز پذیرفته نیست، این نیز پیاده کردن یک برنامه تربیتی مربوط به حقوق اجتماعی در پیکره نماز است. (همان/ص 188، 187)

تمرین ضبط نفس در نماز:

نماز واقعا عبادت جامع و عجیبی است البته این خصوصیت در حج هم هست ولی به صورت دیگری، یعنی همان جا که انسان محرم می شود خود را ضبط می کند و از برخی امور منع می نماید و تمرین ضبط نفس می کند روزه هم همین طور است البته به شکل دیگری، در تمام مدت نماز، خوردن- ولو یک ذره قند انسان بخواهد بخورد- نباید صورت گیرد، نماز بسیاری از اصول تربیت اسلامی را در خود گنجانده است خوردن و آشامیدن در آن ممنوع است، خندیدن آن را خراب می کند، گریستن برای غیر خدا و برای هر موضوع دیگری خرابش می کند زیرا در حال نماز انسان باید بر تمایلات خود از قبیل خندیدن و گریستن مسلط باشد و خود را نگه دارد، هر موجب شدیدی برای خندیدن باشد نباید بخندد و هر موجب شدیدی برای گریستن باشد نباید بگریزد، این یک حالت انضباط جسمی و روحی است انضباط جسمی مثل همین که در نماز به چپ و راست یا پشت سر نگاه نکنید از نظر روحی هم نباید اسیر احساسات بشوید مانند گریه کردن برای غیر و خندیدن برای هر چیز. خلاصه اینکه نماز بهترین عبادت است برای تمرین ضبط نفس. (همان/ص 191)

تمرین وقت شناسی در نماز:

مسئله دیگری که در باب نماز مورد توجه واقع شده است، دقت زیاد نسبت به مسئله وقت است بطوری که دقیقا روی دقیقه و ثانیه آن حساب می شود بدون شک این امر در روح عبادت و رابطه انسان با خدا موثر نیست که مثلا اگر ما یک دقیقه قبل از زوال ظهر نماز را شروع کنیم آن حالت تقرب و توجه قلب به خدا پیدا نمی شود ولی همین قدر که زوال ظهر انجام شد تقرب ایجاد می شود ولی اسلام این را شرط قرار داده و نخواسته هرج و مرجی از نظر وقت و زمان باشد نوعی وقت شناسی و تمرین احترام گذاردن به نظم زمانی و وقتی است. (همان/ص 1922)

مسألت طلبی در نماز:

مسئله دیگر مسألت طلبی و صلح جویی با مردم دیگر است که در متن تعلیمات نماز آمده است در سوره حمد که خواندنش در نماز واجب است بعد از حمد و ثناء خدا را مخاطب قرار می دهیم «پروردگارا! ما منحصراتو را پرستش می کنیم، پروردگارا! ما منحصراتو را تو کمک می گیریم» (حمد/ 5، 7) صحبت «ما» است نه «من» با اینکه از نظر روح عبادت هر چه غیر خدا در ذهن انسان نیاید بهتر است ولی اسلام به خاطر یک مصلحت اجتماعی بسیار مهم برای اینکه روح یک مسلمان را روح اجتماعی کرده باشد آن را با چاشنی عبادت به خورد مردم داده است و می گوید: «ایاک نعبد و ایاک نستعین! اهدنا الصراط المستقیم» «ما عموما، منحصراتو را پرستش می کنیم و منحصراتو را تو یاری می جویم، خدایا همه ما را به راه راست

هدایت کن» در این جا همکاری و همدلی و همگامی کاملاً مشهود است. و بالاتر، مسئله صلح و سلم طلبی است که در سلام نماز مطرح است.) (همان/ص 193، 192)

نقش نماز در تربیت سربازان و چگونگی تشویق آنان به نماز خواندن

1- تقویت گرایش مذهبی سربازان: سربازان خود علاقه مند به مسائل مذهبی می باشند و این یک نیاز درونی که مسائل

تربیتی خانواده و جامعه و غیره در آن موثر بوده است و می باشد

2- آشنایی سربازان با احکام نماز: بر پادگان های محل خدمت و مسئولین و افسران مافوق سربازان لازم است که سربازان را با نماز و احکام آن مثل: وضو، طهارت، مبطلات و ... آشنا کنند.

3- حضور افسران، کارکنان پادگان ها و محل های خدمت و وظیفه عمومی سربازان در نماز جماعت: در صورتی که مسئولین، افسران و کارکنان در نماز جماعت حضور داشته باشند بر حضور فعال سربازان تاثیر گذار و موثر خواهد بود.

6- روابط صمیمانه کارکنان رده ها با همدیگر و سربازان: نماز در کنار هم بودن اعضاء با هم است یعنی کسی در ظاهر بر کسی برتری ندارد و در ارتباط با هم صمیمی باشد سربازان باید بدانند در برابر خداوند کسی بر کسی برتری ندارد و اخلاق و منش مسئولین در نمازخانه بخاطر خداست

7- حضور مربیان عقیدتی در پادگان ها و محل های خدمت و وظیفه: مربیان عقیدتی از کسانی هستند که وقت و فرصت جهت این امر دارند اما بعضی از پادگان ها بنا به دلایلی از وجو مربی عقیدتی محروم هستند.

8- میزان محبوبیت مربیان عقیدتی: اگر مربی محبوب باشد پیش سربازان بر رونق نماز جماعت می افزاید

9- تشویق سربازان: تشویق کلامی، مادی، غیره بر حضور آنان می افزاید.

10- اهمیت دادن به حضور سربازان در نماز های جماعت: به حضور سربازان در نماز جماعت اهمیت داده شود.

11- ارتباط مسئولین و افسران با سربازان: نماز باعث ارتباط فیزیکی و کنار هم بودن است و باعث می شود که علاقه قلبی دو سویه بیشتر شود

12- برنامه ریزی مناسب مدیران و مربیان عقیدتی سیاسی برای اقامه نماز: اهمیت به نماز، نصب برنامه نماز جماعت در تابلو و اعلام در مراسم صبحگاه و برنامه های عمومی و گردان های قرارگاه بی تاثیر نخواهد بود.

13- کیفیت برنامه ریزی متولیان برگزاری نماز جماعت: زمان اجرای نماز، مدت اجرا، فراهم آوردن شرایط برای حضور سربازان بر شکوه نماز جماعت می افزاید.

14- کیفیت آموزش عقیدتی سیاسی در پادگان ها و محل های خدمت سربازان: چگونگی آموزش در پادگان ها و محل های خدمت سربازان در رابطه با مسائل دینی و احکام تاثیر بسزایی دارد

15- کیفیت فوق برنامه ها : فوق برنامه یک مکمل آموزشی است زمان ، مدت استراحت ، کیفیت آموزشی در آنها بر نماز تاثیر دارد .

16 - وجود کتاب های دینی و نشریات : در پادگان ها و محل های خدمت سربازان وظیفه باید کتاب و نشریه ها و منابع جهت برآورد نیاز های سربازان باشد

17- وضعیت اعتقادی دوستان و همسالان : با توجه به سن جوانان سرباز و تاثیر پذیری خیلی زیاد از همسالان مسئولین و متولیان مواظب باشند که علاوه بر ارتباط ظاهری بعد اعتقادی را نیز تحت تاثیر قرار می دهد.

18- نقش معاشرت دوستان و همسالان : معاشرت در محل های استراحت آسایشگاه ها و ... با افراد بر نماز و اعتقاد تاثیر گذار است و اینکه با چه افرادی ارتباط دارد.

19 -سرویس بهداشتی مناسب : از جهت تعداد به نسبت سربازان وظیفه جهت نظافت و وضو گرفتن آسان ، سرویس بهداشتی و وضو خانه مناسب و دارای آب گرم و نزدیک به نمازخانه ساخته شود .

20 - نوشتن دعا و فضیلت های وضو و نماز و نصب در محل های مناسب جهت آگاهی سربازان وظیفه .

21 - نماز خانه باید محیطی مناسب از نظرفضا ، و سیستم سرمایشی و گرمایشی مناسب باشد و از نظر دیوار نویسی و تزئینات ، پرده ، بهترین نقطه و جذاب ترین مکان پادگان ها باشد .

22 - طرح سوال و برگزاری مسابقات دینی و قرآنی یا با موضوع نماز برای تشویق سربازان

23- وجود کتابخانه کوچکی مختص به نمازخانه حاوی کتاب احکام ، قرآن ، رحل قرآن و

نماز از ارکان متعالی و از رشته های مستحکم ارتباطی میان صانع و صنع در دین مبین اسلام است. ارتباط اهل راز با خداوند، از خود دور شدن و به خداوند نزدیک شدن، همه و همه با انجام مراسم ویژه ای به نام نماز امکان پذیر است. اگر انسان بداند نماز چیست؟ آثار و نقش آن در زندگی بشری چگونه است؟ تفاوت انسان نماز گزار با انسان کاهل یا تارک نماز چیست؟ و نیز بداند که انسان می تواند هویت اصلی خویش را در ارتباط با معبود منسجم و آن را دریافت کند. غفلت از نماز را یک خسران مادی و معنوی می داند. آری، نماز گزار خود را در دنیا بدون تکلیف و سرگردان نمی داند و با اندیشه در اهداف زندگی، مشغول برنامه ریزی برای آینده می شود. اعتقاد به خداوند را به عنوان حلال مشکلات برای رسیدن به آرامش در بحران می داند آن را تجربه و درک می کند. از سوی دیگر بی توجهی به نماز از سوی محیط و نیز خود فرد، روح طغیان گر و عصیان گر را تقویت می کند و سهل انگاری در دیگر امور را نیز خوب می داند.

برپایی فریضه های دینی به صورت دسته جمعی، در زندگی فردی و اجتماعی امت اسلام ، به ویژه در نسل جوان آثار مثبت معنوی، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی فراوانی دارد. در زیر به برخی از آن ها اشاره میکنیم :

1- جوانان یاد می گیرند و تمرین می کنند که نماز جماعت چگونه باعث وحدت صفوف مسلمانان و نزدیکی دل ها و

تقویت کننده روح اخوت و برادری میان آن ها است .

2- چون در نماز جماعت هانوعی دید و باز دید مجانی از همدیگر نهفته است، سبب نشاط و سرور قلبی و انبساط روحی در جوانان میشود.

3- به وسیله نماز جماعت مؤمنان از مشکلات و نیازهای یکدیگر آگاهی پیدامی کنند. به نیازمندان کمک می کنند. بدینوسیله روحیه همکاری و تعاون و مشارکت اجتماعی بین آنها تقویت می شود.

4- نماز جماعت باعث تقویت شعور سیاسی و اجتماعی آنان میشود . آنها متوجه می شوند که نماز جماعت بهترین، پاکترین و کم خرج ترین اجتماعات است و نوعی نمایش قدرت و همبستگی مسلمانان نشان می دهد و باعث الفت دل ها و انسجام در صفوف آن ها می شود.

5- نماز جماعت تفرقه ها و کدورت های بین آن ها را از بین می برد .

6- بیم در دل دشمنان می افکند، منافقان را مایوس می سازد، خار چشم بدخواهان است. بدین وسیله احساس غرور و سرافرازی دینی هم در آنان تقویت می شود.

7- نماز جماعت باعث خروج برخی از جوانان از انزوا و غربت و به وجود آمدن نشاط و شادی و آرامش روحی در آنها می شود.

8- اینگونه اجتماعات باعث انس پیدا کردن با افراد شایسته و مؤمن می شود که این مسئله برکات و الطافی را هم در بر خواهد داشت.

9- با این کار به یک سنت نیکو و ارزشمند اسلامی جامه عمل پوشانده شده که مایه رسیدن ثواب و اجر اخروی خواهد بود.

10- نماز جماعت موجبات بهره مندی از معارف و مسائلی را که به مناسبت ها در مساجد و در جمعه و جماعات بیان می شود، فراهم خواهد کرد؛ چرا که یکی از عرصه های دفاع از افکار و عقائد ، سنگر مساجد و جماعات است.

نتیجه:

پس در نتیجه در میان تمامی این امواج نگرانی و اضطراب، قرآن کریم «ذکر خدا» را به عنوان برترین داروی آرامبخش و شفا دهنده قلبها معرفی می نماید و «نماز» را به عنوان مصداق برتر ذکر میداند. همه آشوب و تشویش ها، تمامی ناآرامی ها و اضطراب ها، با اقامه یاد خدا در فواصل گوناگون شبانه روز مهار می گردد. نهاد ناآرام، آرام می گیرد، طغیان هوی و هوس فرو می نشیند. قلب مأیوس امید می یابد و هنوز اثر باز یافته از این معدن فیض به کاستی نگرائیده که دگر بار مؤذن، بانگی بر می آورد و رمقی دوباره رقم میزند» باشد که خداوند رحمان و رحیم ما را از برپا کنندگان و دوست داران نماز قرار دهد.

والسلام